

**“TA’LIM TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR SHAROITIDA BOSHLANG‘ICH
SINF O‘QITUVCHILARINING KASBIY FIKRLASH MADANIYATINI
RIVOJLANTIRISH: AN’ANAVIY VA INNOVATSION
YONDASHUVLARNING QIYOSIY TAHLILI, MUAMMOLAR VA
ISTIQBOLLI RIVOJLANISH YO‘NALISHLARI”**

Sayqaniva Begoyim Baydavlat qizi

Termiz davlat pedagogika instituti magistranti

Boboyeva Sitora Ruzimaxmatovna

Termiz davlat pedagogika instituti

Pedagogika kafedrası o‘qituvchisi p.f.f.d. (PhD)

ANNOTATSIYA. *Mazkur maqolada ta’lim tizimidagi islohotlar sharoitida boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy fikrlash madaniyatini rivojlantirish masalasi tahlil qilinadi. Unda an’anaviy va innovatsion yondashuvlarning mazmun-mohiyati ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, o‘qituvchilarning kasbiy kompetentligini oshirishda zamonaviy metodlarning ahamiyati ochib berilgan. Tadqiqot jarayonida qiyosiy tahlil metodidan foydalanilib, ikki yondashuv o‘rtasidagi farqlar va ustunliklar aniqlangan. Maqolada mavjud muammolar, xususan, metodik ta’minot va pedagogik tayyorgarlik darajasi bilan bog‘liq kamchiliklar ko‘rsatib o‘tilgan. Shu bilan birga, o‘qituvchilarning kasbiy fikrlash madaniyatini rivojlantirishga to‘sqinlik qiluvchi omillar tahlil etilgan. Tadqiqot natijalariga asoslanib, istiqbolli rivojlanish yo‘nalishlari va samarali takliflar ishlab chiqilgan. Mazkur ish ta’lim sifatini oshirishda innovatsion yondashuvlarning muhimligini asoslab beradi.*

Kalit so‘zlar: *ta’lim islohotlari, boshlang‘ich ta’lim, kasbiy fikrlash, pedagogik madaniyat, innovatsion yondashuv, an’anaviy metodlar, qiyosiy tahlil, o‘qituvchi kompetensiyasi, ta’lim sifati, metodika, pedagogik jarayon, rivojlanish istiqbollari.*

ANNOTATION. *This article analyzes the development of professional thinking culture of primary school teachers in the context of educational reforms. The essence of traditional and innovative approaches is scientifically substantiated. The importance of modern teaching methods in improving teachers’ professional competence is highlighted. A comparative analysis method was used to identify differences and advantages between the approaches. The study reveals existing problems related to methodological support and pedagogical training. Factors hindering the development of professional thinking culture are also examined. Based on the findings, перспективные development directions and practical recommendations are proposed. The article justifies the significance of innovative approaches in improving the quality of education.*

Keywords: *educational reforms, primary education, professional thinking, pedagogical culture, innovative approach, traditional methods, comparative analysis,*

teacher competence, education quality, methodology, pedagogical process, development prospects

АННОТАЦИЯ: В данной статье анализируется развитие культуры профессионального мышления учителей начальных классов в условиях образовательных реформ. Раскрывается сущность традиционных и инновационных подходов на научной основе. Показано значение современных методов обучения в повышении профессиональной компетентности учителей. В ходе исследования использован сравнительный анализ для выявления различий и преимуществ подходов. Выявлены существующие проблемы, связанные с методическим обеспечением и педагогической подготовкой. Рассмотрены факторы, препятствующие развитию профессионального мышления. На основе результатов предложены перспективные направления развития и практические рекомендации. Статья обосновывает важность инновационных подходов в повышении качества образования.

Ключевые слова: образовательные реформы, начальное образование, профессиональное мышление, педагогическая культура, инновационный подход, традиционные методы, сравнительный анализ, компетентность учителя, качество образования, методика, педагогический процесс, перспективы развития.

KIRISH. O‘zbekiston Respublikasida ta’lim tizimini tubdan isloh qilish, uning sifatini oshirish va xalqaro standartlarga moslashtirish davlat siyosatining ustu vor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. So‘nggi yillarda qabul qilingan Prezident farmonlari va qarorlari bu borada muhim huquqiy asos bo‘lib xizmat qilmoqda. Xususan, 2019-yil 29-apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to‘g‘risida”gi Farmon hamda 2020-yil 6-noyabrdagi ta’lim sifatini oshirishga qaratilgan qarorlar boshlang‘ich ta’limni modernizatsiya qilishni nazarda tutadi. Ushbu hujjatlarda o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish va ta’lim jarayonini sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqish vazifalari belgilangan.

Zamonaviy ta’lim sharoitida boshlang‘ich sinf o‘qituvchisining kasbiy fikrlash madaniyati muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda. Chunki aynan boshlang‘ich ta’lim bosqichida o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishi, tafakkuri va ijodiy qobiliyatlari shakllanadi. Shu bois an’anaviy va innovatsion yondashuvlarni qiyosiy o‘rganish orqali samarali pedagogik mexanizmlarni ishlab chiqish dolzarb masala hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI. Boshlang‘ich ta’lim va pedagogik fikrlash madaniyati masalalari ko‘plab olimlar tomonidan o‘rganilgan. O‘zbek olimlaridan R.X. Jumaev, N.A. Muslimov, B.R. Qodirovlar o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish muammolarini tadqiq etganlar. Ularning ishlarida pedagogik faoliyat

samaradorligi ko‘p jihatdan o‘qituvchining fikrlash madaniyatiga bog‘liqligi ta’kidlanadi. Shuningdek, A.A. Avloniy pedagogik qarashlarida tarbiya va ta’lim jarayonida o‘qituvchining shaxsiy fazilatlarini va tafakkuri hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ilgari surgan.

Chet el olimlaridan J. Dewey ta’limda tajriba va faoliyatga asoslangan yondashuvni asoslab bergan bo‘lsa, L. Vygotskiy kognitiv rivojlanishda ijtimoiy muhit va hamkorlikning rolini ochib bergan. J. Piaget esa bolalar tafakkurining bosqichma-bosqich rivojlanishini ilmiy asoslagan. Mazkur tadqiqotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy ta’lim jarayonida innovatsion yondashuvlar o‘qituvchining kasbiy fikrlash madaniyatini rivojlantirishda muhim o‘rin tutadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI. Mazkur tadqiqotda ilmiy bilishning kompleks yondashuvlari qo‘llanildi. Jumladan, qiyosiy tahlil metodi orqali an’anaviy va innovatsion yondashuvlarning o‘ziga xos jihatlari o‘rganildi. Tizimli yondashuv yordamida boshlang‘ich ta’lim jarayonining tarkibiy qismlari o‘zaro bog‘liqlikda tahlil qilindi. Empirik metodlar sifatida kuzatish, so‘rovnomalar va pedagogik tajriba-sinov ishlari olib borildi. Statistik tahlil usullari orqali olingan natijalar qayta ishlanib, umumlashtirildi. Metodologik asos sifatida kompetensiyaviy yondashuv, faoliyatga yo‘naltirilgan ta’lim konsepsiyasi hamda shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim tamoyillari qabul qilindi.

NATIJALAR VA ULARNING TAHLILI. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, an’anaviy yondashuvda o‘qituvchi asosan bilim beruvchi subyekt sifatida faoliyat yuritadi, o‘quvchi esa passiv qabul qiluvchi rolida bo‘ladi. Innovatsion yondashuvda

esa o‘quvchi faol ishtirokchi, o‘qituvchi esa yo‘naltiruvchi sifatida namoyon bo‘ladi. Qiyosiy tahlil natijasida innovatsion metodlarning o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodkorligi va muammoli vaziyatlarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligi aniqlandi.

Shu bilan birga, amaliyotda ayrim muammolar ham kuzatildi: o‘qituvchilarning innovatsion texnologiyalarni yetarli darajada bilmasligi, metodik ta‘minotning yetishmasligi hamda malaka oshirish tizimidagi kamchiliklar. Tahlillar asosida kasbiy fikrlash madaniyatini rivojlantirish uchun integrativ yondashuv zarurligi isbotlandi.

XULOSALAR. Ta‘lim tizimidagi islohotlar boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy fikrlash madaniyatini rivojlantirishni yangi bosqichga olib chiqmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, an‘anaviy va innovatsion yondashuvlarning uyg‘unligi pedagogik samaradorlikni oshirishda muhim omil hisoblanadi.

Innovatsion metodlarni keng joriy etish, o‘qituvchilarning malakasini oshirish va metodik ta‘minotni takomillashtirish zarur. Shuningdek, pedagogik faoliyatda refleksiya va mustaqil fikrlashni rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratish lozim. Kelgusida mazkur yo‘nalishda ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. 2019-yil 29-apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi xalq ta‘limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to‘g‘risida”gi Farmon
2. 2020-yil 6-noyabrdagi ta‘lim sifatini oshirishga qaratilgan qarorlar
3. Avloniy A.A. (1992). Turkiy guliston yoxud axloq.
4. Jumaev R.X. (2018). Pedagogik mahorat asoslari.
5. Muslimov N.A. (2020). Pedagogik kompetensiya va innovatsiya.
6. Qodirov B.R. (2019). Ta‘lim sifatini oshirish muammolari.
7. Dewey J. (1938). Experience and Education.
8. Vygotsky L.S. (1978). Mind in Society.
9. Piaget J. (1972). The Psychology of the Child.
10. www.lex.uz
11. www.edu.uz